

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук, професора Гулюка А. Г. на дисертаційну роботу Ружицької Оксани Володимирівни

“ Застосування щічного жирового тіла пацієнтів з різними типами лица при хірургічному лікуванні дефектів альвеолярних відростків щелеп ”

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – «Стоматологія» до спеціалізованої вченої ради Д 35.600.01 при Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького МОЗ України

Актуальність теми. Дисертаційна робота Ружицької Оксани Володимирівни, яка представлена до офіційного захисту, присвячена вирішенню актуального завдання хірургічної стоматології: підвищенню ефективності хірургічного лікування дефектів альвеолярних відростків щелеп шляхом індивідуалізованого застосування методики автотрансплантації щічного жирового тіла із урахуванням типології будови лица пацієнтів.

У практичній роботі хірурги-стоматологи часто зустрічаються з необхідністю заміщення дефектів тканин альвеолярних відростків щелеп. При цьому вони можуть бути за величиною незначними або об'ємними. Існує багато способів хірургічного лікування дефектів тканин альвеолярних відростків щелеп, однак розпрацювання прогнозованих оперативних підходів їх лікування, які забезпечили б надійне та повноцінне їх відновлення і до теперішнього часу залишається актуальною проблемою хірургічної стоматології.

За останні роки набули поширення методи реконструктивного відновлення тканин шляхом використання автотрансплантатів. Безперечно, використання автотрансплантатів усуває ризик відторгнення, інфікування, розвитку алергічних реакцій, що в різних ступенях спостерігається при використанні матеріалів біологічного походження і синтетичного

виробництва. Відомо про позитивні результати хірургічного закриття дефектів тканин за допомогою автотрансплантації жирової тканини, яка поступово заміщується фіброзною, а в подальшому кістковою тканиною. Крім цього, жирова тканина не потребує попередньої підготовки та адаптації до реципієнтного ложа, її можна використовувати в якості вільного трансплантата. Серед переваг такого саджанця звертається увага на високу ефективність у відновленні структури та функції тканин, повну епітелізацію дефектів поверхневих тканин, відсутність ускладнень або функціональних порушень протягом періоду спостережень. Особливо вирізняється за клінічною ефективністю у заміщенні тканинних дефектів жирова тканина щічної області. Виявлено також, що щічне жирове тіло (ЩЖТ) є джерелом отримання стовбурових клітин. Однак, для вдосконаленого клінічного застосування ЩЖТ необхідно враховувати індивідуальні анатомічні особливості лица людей, які корелюють з топографічною локалізацією цього анатомічного утворення та індивідуалізованими біометричними параметрами ЩЖТ. Такий підхід дозволить хірургу обрати алгоритм оперативного втручання, який включатиме конкретні кроки по забору, припасуванні в ділянці дефекту альвеолярних відростків щелеп, автотрансплантації та безпосередньої оцінки ефективності проведеного застосування ЩЖТ. Тому розробка прогнозованої "навігації" оперативних підходів лікування дефектів тканин альвеолярних відростків щелеп у пацієнтів з конституційно відмінними особливостями будови лица є актуальним завданням сучасної стоматології та щелепно-лицевої хірургії.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота є фрагментом комплексної науково-дослідної теми роботи кафедри хірургічної та ортопедичної стоматології ФПДО ЛНМУ імені Данила Галицького „Клініко-експериментальне обґрунтування застосування хірургічних та ортопедичних технологій при діагностиці, лікуванні та профілактиці стоматологічних захворювань пацієнтів, обумовлених дефектами та деформаціями зубощелепної системи” (№ державної реєстрації 0115U000047;

ІН 30.00.0005.15). Автор є безпосереднім виконавцем фрагментів означеної науково-дослідної роботи кафедри.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Дисертаційна робота Ружицької О. В. є самосійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на сучасному методологічному рівні та достатньому патологоанатомічному та клінічному матеріалі. Обґрунтованість наукових положень і висновків обумовлено значною кількістю вивчених наукових джерел, критичною їх оцінкою та інтерпретацією, правильною методологічною побудовою та оформленням роботи. Основні наукові положення дисертації випливають з результатів власних досліджень здобувача. Достовірність ряду положень і висновків базується на достатньому об'ємі патологоанатомічних, спеціальних, клінічних, рентгенографічних, сонографічних та статистичних методів дослідження. Детальний аналіз засвідчив їх повну відповідність меті та завданням, інформативність, доступність та обґрунтованість використання у роботі. Вірогідність отриманих у дослідженні результатів доведена їх статистичним опрацюванням.

Виконаний обсяг роботи дозволяє автору запропонувати для впровадження в практичну медицину конкретні рекомендації.

Наукова новизна і практичне значення отриманих результатів проведених досліджень. У результаті патологоанатомічних досліджень проведено аналіз стану жирового тіла щоки людей за його анатомо-топографічним розташуванням, розмірами, вагою, об'ємом та площею залежно від типу лиця, віку та статі. Вивчено особливості клінічних показників щічних ділянок пацієнтів з різними типами обличчя. Опрацьовано клінічно-рентгенологічні показники щічних ділянок пацієнтів з різними типами обличчя.

Уперше запропонований клінічно - діагностичний підхід оцінки зовнішнього та внутрішнього щічних коридорів, що дає можливість деталізувати морфо-функціональні особливості стану операційної ділянки у

пацієнтів з різними типами обличчя. Уперше запропоновано застосування рентгенографічного ортопанорамного дослідження сагітально-вертикальних показників зубо-щелепової системи пацієнтів з різними типами лица для вибору оперативного підходу при отриманні ЩЖТ. Доповнені та уточнені наукові біометричні дані та сонографічні параметри ЩЖТ. Розпрацьовано методику оперативного доступу, отримання ЩЖТ, його автотрансплантацію та проаналізовано результати її клінічної ефективності при заміщенні дефектів альвеолярних відростків щелеп у хворих з різними типами лица. Встановлено біометричні оптимуми запропонованого комплексу клінічно-рентгенографічних та сонографічних показників дослідження стану щічних ділянок та ЩЖТ у пацієнтів з різними типами лица.

Продемонстровано доцільність проведення рекомендованого клінічно-інструментального та рентгенографічного обстеження пацієнтів з дефектами тканин альвеолярних відростків щелеп з метою розробки хірургічної тактики отримання та аутотрансплантації ЩЖТ.

Розроблено критерії оцінки ефективності застосування автотрансплантації ЩЖТ при хірургічному лікуванні тканинних дефектів альвеолярних відростків щелеп у пацієнтів з різними типами лица.

Запропоновано алгоритм клінічної оцінки безпосередніх результатів оперативного лікування дефектів альвеолярних відростків щелеп у хворих з різними типами лица.

Розроблено «Спосіб клінічної біометричної діагностики морфо-функціонального стану щічної ділянки пацієнтів з різними типами лица» (Деклараційний патент України № 131361), що дає можливість встановити комплекс показників морфо-функціонального стану щічної ділянки пацієнтів з різними типами лица. Розпрацьований, запропонований та впроваджений у клінічну практику новий «Інструмент для забору частини щічного жирового тіла» (Деклараційний патент України № 122198).

Матеріали дисертації знайшли практичне застосування, оскільки вони впроваджені на галузевому рівні шляхом видання інформаційного листа МОЗ України «Спосіб клінічної біометричної діагностики морфо-функціонального

5
стану щічної ділянки пацієнтів з різними типами лиця», а також у навчальний процес кафедри хірургічної та ортопедичної стоматології ФПДО, кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, а також в амбулаторну практику хірургів стоматологів, про що свідчать «Акти впровадження» результатів дослідження Ружицької О. В.

Оцінка змісту роботи, зауваження щодо змісту та оформлення.

Дисертація О. В. Ружицької оформлена згідно з встановленими вимогами та складається з анотації українською та англійською мовами, списку публікацій дисертантки, вступу, огляду літератури, опису об'єктів та методів, 4 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків, списку літературних джерел, який містить 215 джерел інформації, додатків, які містять список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації, патенти на корисну модель, інформаційний лист та акти впроваджень. Робота написана українською мовою, легко читається, викладена в традиційному стилі, достатньо ілюстрована таблицями і рисунками.

В анотаціях на державній та англійській мовах, представлені основні результати дослідження з зазначенням наукової новизни та практичного значення роботи. Наприкінці анотації наведено список 17 публікацій здобувача за темою дисертації.

Вступ викладений на 8 сторінках, у якому автор аргументовано, логічно і переконливо обґрунтувала доцільність та висвітлила актуальність теми на підставі аналітичного огляду сучасної літератури, чітко сформулювала мету та завдання дослідження, а також наукову новизну отриманих результатів, їх теоретичне та практичне значення, особистий внесок, а також інформацію про апробацію та оприлюднення матеріалів роботи, підкреслила нові положення, які впливають з результатів роботи.

Розділ 1 (Огляд літератури) присвячений аналітичному опрацюванню наукової літератури, що стосується різних методів застосування жирового тіла щоки для аутотрансплантації при закритті дефектів у ротовій порожнині та складається із п'яти підрозділів, які викладені на 33-х сторінках друкованого тексту, в цілому не перевищує 20 % від обсягу всієї роботи, що відповідає вимогам до оглядової частини дисертації. У розділі висвітлені проблеми при хірургічному лікуванні дефектів зубо-щелепової систем, здійснений аналітичний огляд джерел науково-медичної інформації з питань аутотрансплантації тканин при хірургічному лікуванні дефектів альвеолярних відростків щелеп, біологічних аспектів аутотрансплантації жирової тканини та застосування щічного жирового тіла для реконструктивних втручань у хірургічній стоматології. Детально вивчені різновиди дефектів альвеолярних відростків щелеп в практичній роботі хірургів-стоматологів, причини, особливості їх тканинного загоєння та клінічна систематизація. Розділ написаний послідовно з детальним аналізом достатнього обсягу літературних джерел і наукових публікацій останніх років. Результати розділу відображені в 1 публікації.

Серед зауважень можна зазначити, що назва розділу потребує корекції. Доцільно було б уточнити назву відповідно до тематики, яка висвітлена в цьому розділі.

Розділ 2 (Об'єкти та методи дослідження) викладений на 20-х сторінках і складається із 2 підрозділів. У розділі чітко наведена характеристика вивчених об'єктів та застосованих методів дослідження. Для вирішення поставлених завдань здобувач використала взаємодоповнюючі об'єкти та методики дослідження: патологоанатомічні та клінічні. Патологоанатомічний аналіз стану жирового тіла щоки людей за його анатомо-топографічним розташування, розмірами, вагою, об'ємом, планіметричними характеристиками у залежності від форм голови та обличчя. Клінічний розподіл пацієнтів на групи обстеження у залежності від різновидів дефектів тканин альвеолярних відростків щелеп; клінічні, рентгенографічні та сонографічні методи обстеження хворих з дефектами тканин альвеолярних

7

відростків щелеп; власні хірургічні методики отримання щічного жирового тіла та автотрансплантації щічного жирового тіла при дефектах альвеолярних відростків щелеп пацієнтів з різними типами лица; методики оцінки результатів ефективності автотрансплантації щічного жирового тіла при закритті тканинних дефектів ЗЩС; статистичні методи досліджень. Результати розділу відображені у 2-х публікаціях .

Зауваження до розділу є лише до ілюстративного матеріалу, а саме не всі рисунки є належної якості.

У розділі 3 описані результати патологоанатомічних досліджень. Детально вивчені морфологічні та топографічні особливості щічної ділянки та щічного жирового тіла, що є морфологічним підґрунтям для удосконалення існуючих та розробки нових методів застосування щічного жирового тіла при хірургічному лікуванні дефектів альвеолярних відростків. Досліджені морфо-функціональні особливості щічного жирового тіла в людей у залежності від віку, статі, топографо-анатомічних особливостей щічної ділянки лица та щічного жирового тіла лица людей в залежності від форм їх голови та обличчя. Здобувач представила планіметричну і біометричну характеристики та проаналізувала статистичні значення параметрів щічного жирового тіла людей в залежності від форм їх голови та лица ,віку та статі.

Результати досліджень викладені у розділі ілюстровані відповідними таблицями та графіками, статистично опрацьовані і не викликають сумніву щодо їх достовірності.

Розділ підсумовується коротким висновком. Результати розділу повною мірою відображені у 6-ти публікаціях .

У розділі 4 викладені результати клінічного біометричного дослідження показника товщини щоки у пацієнтів з різними типами лица. Проведені клінічні дослідження біометричних показників стану щічного коридору пацієнтів з різними типами лица. Наведено порівняльний статистичний аналіз показників зовнішнього та внутрішнього щічних коридорів у пацієнтів з різними типами лица. Проаналізовано

рентгенографічне обстеження та встановлено при допомозі ортопанорамної рентгенографії індекс сагітально-вертикального співвідношення кутового нахилу оклюзійної площини з франкфуртською горизонталлю до висоти розташування оклюзійної поверхні перших великих кутніх зубів до площини піднебіння. Здійснено науково-практичний аналіз клінічно-сонографічних результатів обстеження щічного жирового тіла у пацієнтів з різними типами лица. Наведено дані порівняльного взаємозв'язку показників товщини щічного жирового тіла пацієнтів з різними типами лица при ультразвуковому та експериментальному дослідженнях. Проведено порівняльне дослідження результатів ультразвукового дослідження товщини щічного жирового тіла та клінічного визначення товщини щічної ділянки у пацієнтів з різними типами лица.

Розділ підсумовується короткими висновками. Результати розділу повною мірою відображені у 6-ти публікаціях.

Розділ 5 присвячений застосуванню методик хірургічного отримання щічного жирового тіла та його автотрансплантації. Розпрацьовано індивідуалізовані хірургічні методики отримання аутоотрансплантату щічного жирового тіла та його трансплантації у хворих з дефектами тканин альвеолярних відростків щелеп. Наведено оцінку результатів ефективності автотрансплантації щічного жирового тіла при закритті тканинних дефектів зубо-щелепової системи.

Розділ підсумовується короткими висновками та публікацією, яка відображає повноту викладеного матеріалу.

Принципових зауважень до розділу немає. Однак, можливо, було б доцільніше розмістити описання методик у розділі 2 (Об'єкти та методи дослідження).

У Розділі 6 описано хірургічне лікування тканинних дефектів зубо-щелепної ділянки за допомогою аутоотрансплантації щічного жирового тіла. Подано інтерпретацію результатів клінічно-інструментального обстеження та обґрунтування практичних рекомендацій хірургічної тактики отримання аутоотрансплантату щічного жирового тіла у пацієнтів з різними типами лица.

Висвітлено особливості автотрансплантації щічного жирового тіла та безпосередні результати його застосування при заміщенні тканинних дефектів ЗЩС у пацієнтів з різними типами лиця.

Розділ ілюстрований відповідними клінічними спостереженнями та підсумовується коротким висновком. Результати розділу повною мірою відображені у 7 друкованих працях.

Аналіз та узагальнення результатів дослідження побудований за традиційною схемою, у якому лаконічно висвітлені результати дослідження, які логічно витікають зі змісту роботи. Розділ висвітлює теоретичну та практичну значимість отриманих результатів, його практично викладено й оформлено в повній відповідності з основними вимогами ДАК МОН України. Серед зауважень можна зазначити Автором використана велика кількість джерел літератури, але є посилання, опубліковані більше 10 років тому. Необхідно було б вказати більш сучасні джерела.

Основні наукові положення відображені у 7 висновках, які логічно випливають з результатів дослідження, повною мірою відповідають сформульованим завданням та мають теоретичне та практичне значення.

Список використаних джерел містить перелік 216 найменувань сучасних та базових літературних джерел вітчизняних та іноземних авторів, що відповідають темі наукової роботи.

Автореферат дисертації викладений на 20 сторінках, у повному обсязі відображає основний зміст та результати роботи, є ідентичним до основних положень дисертації та сформований згідно існуючих вимог.

Недоліки дисертаційної роботи та автореферату щодо їх змісту і оформлення. Під час рецензування дисертаційної роботи виникло ряд зауважень:

- назва розділу 1 (Огляд літератури) потребує корекції,
- деякі рисунки не є належної якості,
- доцільно розмістити описання методик хірургічного отримання щічного жирового тіла та його автотрансплантації та у розділі 2 (Об'єкти та методи дослідження).

В порядку дискусії під час захисту вважаю необхідним отримати відповіді на наступні запитання:

1/Чи враховували при заборі фрагменту щічного жирового тіла анатомічні утворення, які знаходяться в цій ділянці ?

2/Якщо забір щічного жирового тіла проводили з одного боку то чи спостерігали у пацієнта асиметрію обличчя ?

3/Який відсоток від загальної кількості пацієнтів, яким проведено хірургічне лікування становили пацієнти, у яких виникли ускладнення ?

Повнота викладу результатів дисертації у наукових фахових виданнях. За матеріалами дисертації опубліковано 17 друкованих праць, з яких: із них 8 статей у наукових фахових виданнях рекомендованих МОН України, які входять до наукометричних баз, 1 стаття в іноземному періодичному виданні, 6 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій, отримано 2 патенти України на корисну модель, видано 1 інформаційний лист МОЗ України.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Ружицької Оксани Володимирівни “ Застосування щічного жирового тіла пацієнтів з різними типами лица при хірургічному лікуванні дефектів альвеолярних відростків щелеп ” представлена на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – «Стоматологія», є завершеним науковим дослідженням, в якому вирішене важливе наукове завдання - підвищення ефективності хірургічного лікування дефектів альвеолярних відростків щелеп шляхом індивідуалізованого застосування методики автотрансплантації щічного жирового тіла із урахуванням типології будови лица пацієнтів.

За своєю актуальністю, метою і завданням дослідження, достовірністю та обґрунтованістю отриманих результатів, висновків і практичному

значенню, дисертація повністю відповідає вимогам пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів », затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656 і від 30 грудня 2015 р. № 1159), а її автор заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата медичних наук із спеціальності 14.01.22 – «Стоматологія».

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри хірургічної стоматології

Одеського національного

медичного університету МОЗ України

доктор медичних наук, професор

Підпис д.мед.н., професора Гулюка А.Г. засвідчую